

Kontakt dla mediów:

Luiza Nowicka, PARP

e-mail: luiza_nowicka@parp.gov.pl

tel.: 880 524 959

Informacja prasowa

Warszawa, 09.01.2023 r.

Nie tylko własne ręce. Narzędziem pracy rzemieślników stają się nowoczesne technologie oraz media społecznościowe

Obraz rzemieślnika jako tego, kto w zaciszu swojej pracowni wyłącznie przy użyciu rąk i prostych narzędzi wykonuje swoją pracę, to wizerunek przestarzały, a w każdym razie niepełny. Dzisiejsi wytwórcy wymykają się sztywnym ramom, a ich działalność jest bardziej zróżnicowana, niż zakłada stereotyp. Rzemieślnicy sięgają obecnie po technologie cyfrowe, rozumieją znaczenie wiedzy biznesowej i nowoczesnego marketingu, łącząc je z tradycyjnym etosem: szacunku do materiału, odpowiadania na indywidualne potrzeby odbiorców czy odpowiedzialnego funkcjonowania w ramach lokalnej społeczności – wynika z raportu Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości oraz Uniwersytetu SWPS „Rzeczy i ludzie. Tożsamości polskiego rzemiosła”.

Rzemiosło jest zjawiskiem z pogranicza dwóch różnych kategorii – gospodarki i kultury. Trzy minione dekady mocno wpłynęły na funkcjonowanie rzemiosła w Polsce. Obecnie ważną rolę pełni w branży budowlanej, drzewnej, tekstylnej, metalowej, elektronicznej czy nawet spożywczej, podejmując działalność zgodną ze współczesnymi zasadami funkcjonowania rynku. Jednocześnie generuje ono również interesujące zjawiska na styku sztuki i dizajnu.

Odbiorcy rzemiosła to obecnie nie tylko klienci kupujący gotowe produkty, ale także osoby uczestniczące w warsztatach czy wydarzeniach dot. rzemiosła. Tradycyjne wartości – praca ręczna, skupienie na materiale, tworzenie obiektu na własne potrzeby jest formą spędzania czasu, budowania kontaktów społecznych oraz bywa odpoczynkiem od niesatysfakcjonującej pracy.

Zamiłowanie do tradycyjnego wymiaru wytwórstwa w połączeniu ze sprawnym marketingiem, nowymi ścieżkami docierania do klientów oraz nowoczesnymi technologiami, które usprawniają codzienną pracę, obecne wśród nowego pokolenia rzemieślników, sprawiają, że pojawiają się nowe formaty rzemiosła, zdolne do adresowania zupełnie nowych wyzwań.

Próbie przyjrzenia się aktualnemu stanowi rzemiosła w Polsce podjęła właśnie Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, która wspólnie z Uniwersytetem Humanistycznospołecznym SWPS opracowała raport „Rzeczy i ludzie. Tożsamości polskiego rzemiosła”. Z pogłębionych wywiadów z przedstawicielami i przedstawicielkami różnych obszarów branży wyłania się obraz rzemiosła jako

dziedziny niejednoznacznej i bardzo zróżnicowanej. Poznane dzięki temu postawy i podejścia będą w niedalekiej przyszłości podstawą do przeprowadzenia badań ilościowych, które pozwolą poznać aktualne potrzeby branży i tym samym zidentyfikować obszary wymagające wsparcia.

Nowe narzędzia, nowe materiały, nowe rzemiosło

Jak odnotowali autorki i autorzy badania, dla współczesnych rzemieślników cielesny, fizyczny charakter ich wiedzy nie oznacza, że musi ona ograniczać się do umiejętności operowania prostymi narzędziami i bezpośredniego kontaktu z materiałem. Techniki rzemieślnicze pozwalają twórcom „szyć na miarę”, a to czy, narzędziem do „szycia” jest igła, mechaniczne urządzenie czy drukarka 3D – jest drugorzędne. Rzemieślnicy tradycyjnie opierając swoje wytwórstwo na pracy rąk i prostych narzędzi, łączą je obecnie z zastosowaniem zaawansowanych technologii. Pozwalają im one nie tylko na oszczędność czasu, większą precyzję wykonania, ale także na zastosowanie zupełnie nowych materiałów. Rewolucyjna w tym zakresie staje się m.in. technologia druku 3D. Efektem jest wydajniejsza produkcja, ale też możliwość tworzenia nowej, unikalnej oferty, wykraczającej poza tradycyjne ramy zawodów rzemieślniczych. Warsztaty rzemieślnicze w niektórych przypadkach bardziej przypominają laboratoria, niż starodawne atelier.

Rzemieślnik bez dyplomu, a po kursie online

Zmieniający się charakter rzemiosła ma przełożenie także na sposób kształcenia. Z raportu wynika, że współcześnie przybiera ono nowe formy, które wykraczają poza dotychczasowe (i cały czas obowiązujące) regulacje. W wielu zawodach rzemieślniczych w przeszłość odchodzi kształcenie dualne (łączenie nauki teoretycznej w szkole zawodowej z wiedzą zdobywaną w warsztacie u rzemieślnika oraz nadzorem procesu przygotowania do pracy przez organizację rzemiosła), z korzyścią na rzecz np. kursów online. Współcześnie, polscy rzemieślnicy mają łatwy dostęp do zagranicznych źródeł wiedzy. Przy czym certyfikacja potwierdzana egzaminami mistrzowskimi nadal pozostaje szeroko stosowana.

– „Nowi rzemieślnicy”, często wykonujący ten zawód po ukończeniu kierunków projektowych lub artystycznych na uczelniach wyższych, to osoby zdające sobie sprawę z tego, jak ważna jest indywidualna opowieść, jaką niesie za sobą ich praca – o nich jako twórcach, o materiale i wreszcie o unikalnym obiekcie stworzonym dla konkretnej osoby. Co więcej, potrafią to umiejętnie wykorzystać w sposób nieznany starszemu pokoleniu. Wiedzą, że już nie witryna warsztatu, a raczej profil w mediach społecznościowych tworzy ich wizerunek. Potrafią inspirująco opowiadać o swojej pracy, przyciągając klientów i klientki ceniących wysoką jakość i unikatowość produktów – komentuje **Dorota Węclawska – kierowniczka Departamentu Analiz i Strategii w Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości.**

Wrażliwość na środowisko

Rosnąca świadomość w zakresie wpływu działalności człowieka na środowisko naturalne to kolejny z czynników, który ma wpływ na aktualne trendy kształtujące branżę rzemieślniczą. Klienci są dziś w stanie kupić droższe i jednocześnie bardziej trwałe produkty. Część zawodów rzemieślniczych,

które jeszcze niedawno zagrożone były wyginięciem, staje się pożądana i wręcz niezbędna. Dobrym przykładem mogą być wszystkie usługi związane z naprawami, wytwarzaniem artykułów kaletniczych, ubrań, butów itp. Jednocześnie należy pamiętać, że naprawa to często konieczność ekonomiczna osób mniej zamożnych, które wolą (czy są zmuszone) naprawiać, zamiast kupować nowe artykuły.

– Wśród badanych rzemieślników zaobserwowaliśmy takich, którzy oprócz wykorzystywania materiałów specyficznych dla swoich profesji zestawiają je z półproduktami i gotowymi produktami z odzysku. Przerabiają rzeczy stare lub wykorzystują produkty odrzucone w produkcji masowej, dając im nowe życie, co można zaobserwować na przykład w obszarze renowacji mebli czy ceramiki. Wspierają tym samym zrównoważone podejście, kierując się względami prośrodowiskowymi, ale także dając tym wyraz swojej twórczej ekspresji. Jednocześnie na znaczeniu zyskuje pozyskiwanie materiałów do produkcji z odpowiedzialnych ekologicznie źródeł. Rzemiosło staje się tym samym potencjalnie ważnym elementem tworzenia gospodarki obiegu zamkniętego – komentuje **Marta Malesińska – główna specjalistka w Departamencie Analiz i Strategii Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości.**

O raporcie

Raport „Rzeczy i ludzie. Tożsamości polskiego rzemiosła” to podsumowanie badań jakościowych obrazujących, w jaki sposób rzemiosło odpowiada na zmieniające się okoliczności gospodarczo-kulturowe, jak zmieniają się jego odbiorcy i jakie wyzwania stoją przed podmiotami zajmującymi się wsparciem i promocją rzemiosła. Badania wykonano z udziałem 24 respondentek i respondentów, wśród których znaleźli się: rzemieślnicy tradycyjni, tzw. „nowi”, dla których rzemiosło jest często zawodem drugiego lub trzeciego wyboru, oraz ci, którzy opierają swoją działalność na nowych technologiach, a także eksperci i ekspertki z organizacji samorządu rzemieślniczego i instytucji kultury. Zasadniczym celem tego badania było stworzenie definicji rzemiosła na potrzeby badań ilościowych, które zbadają podmioty rzemieślnicze na szeroką skalę.

Raport powstał we współpracy z Uniwersytetem Humanistycznospołecznym SWPS.

[Pełna wersja raportu dostępna jest na stronie PARP.](#)

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

